

Organizácia azylovej a migračnej politiky

Factsheet: Slovenská republika

POZNÁMKA

Tento factsheet je súhrnnom štúdie EMN *Organizácia azylovej a migračnej politiky v SR* a bol aktualizovaný k februáru 2016.

1. Úvod

Tento factsheet slúži ako informačný zdroj poskytujúci prehľad o organizácii azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike vrátane organizácie inštitucionálneho a legislatívneho rámca zaoberajúceho sa štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí prichádzajú so zámerom legálnej migrácie, alebo z dôvodu medzinárodnej ochrany. Dokument vychádza z informácií, ktoré boli obsiahnuté v národnej štúdii pre Európsku migračnú sieť *Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike* publikovanej v decembri 2008 a následne aktualizovanej k máju 2010, k júlu 2012 a k júlu 2014. Štúdia je založená na analýze sekundárnych dát: ako hlavné zdroje informácií slúžili Ministerstvo vnútra SR (najmä Migračný úrad a Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM).

2. Prehľad organizácie politického, legislatívneho a inštitucionálneho rámca

2.1 Politický systém a inštitucionálny kontext

Aspekty migrácie a azylu sa radia do inštitucionálnej pôsobnosti troch ministerstiev: Ministerstva vnútra SR (MV), Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ) a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR).

MV vykonáva svoju agendu v oblasti migrácie a azylu predovšetkým prostredníctvom Migračného úradu a Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru. MV (a jeho príslušné sekcie) bolo poverené vykonávaním úlohy zodpovedného orgánu pre Fond pre vnútornú bezpečnosť a Fond pre azyl, migráciu a integráciu na obdobie rokov 2014-2020. MPSVR vypracúva právne predpisy upravujúce zamestnávanie cudzincov na území SR a kritériá vstupu jednotlivých kategórií cudzích štátnych príslušníkov na trh práce SR. Do pôsobnosti MPSVR patrí aj Oddelenie migrácie a integrácie cudzincov.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny koordinuje a metodicky usmerňuje činnosť 46 úradov práce v regiónoch SR zaoberajúcich sa okrem iných oblastí pracovnými povoleniami. Centrum právnej pomoci, ktoré je organizáciou Ministerstva spravodlivosti SR, poskytuje bezplatnú právnu pomoc žiadateľom o azyl, ktorí sa odvolávajú proti zamietavému rozhodnutiu a tých, ktorí sú v druhom štádiu odvolania sa proti rozhodnutiu o administratívnom vyhostení.

UNHCR zabezpečuje asistenciu žiadateľom o azyl a azylantom v SR a má zároveň kontrolnú a monitorovaciu funkciu. IOM implementuje program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií, zaoberá sa integráciou cudzincov a pomocou obetiam obchodovania s ľuďmi. Medzi ďalšie aktívne organizácie patria mimovládne organizácie ako napr. Liga za ľudské práva, Slovenská humanitná rada, Slovenská katolícka charita a OZ Marginal.

2.2 Právny rámec

Zákony relevantné pre oblasť migrácie a azylu schvaľuje Národná rada SR – parlament – ktorá je ústavodárnym a zákonodárnym orgánom republiky. Problematiku azylu upravuje zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje vstup cudzincov, ich pobyt, ako i základné práva a povinnosti. Zamestnávanie cudzincov reguluje zákon č. 5/2004 o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ďalšie zákony sa zaoberajú napr. odbornou kvalifikáciou, občianstvom, nelegálnou prácou a nelegálnym zamestnávaním, zdravotnou starostlivosťou a pod.

3. Rozvoj migrácie a systému medzinárodnej ochrany

V dôsledku povinnej transpozície smerníc EÚ bolo potrebné uskutočniť legislatívne zmeny. V auguste 2011 schválila vláda SR Migračnú politiku Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, v januári 2014 prvú Integračnú politiku Slovenskej republiky, ktorá nahradila Koncepciu integrácie cudzincov v SR z roku 2009 a vo februári 2015 bol schválený návrh Celoštátnej stratégie podpory a ochrany ľudských práv.

4. Organizácia politiky

4.1 Prehľad migrácie a politiky medzinárodnej ochrany

V oblasti udeľovania schengenských a národných víz je príslušným rezort MZVaEZ SR a jemu podriadené zastupiteľské úrady SR v zahraničí. Žiadosti o udelenie pobytu sa vždy podávajú osobne (okrem prípadov bezvládných žiadateľov a ak je to v záujme SR) na orgány určenom zákonom podľa právneho statusu žiadateľa. Žiadosti preberajú buď zastupiteľské úrady SR v zahraničí alebo príslušné oddelenia cudzineckej polície podľa miesta predpokladaného pobytu cudzinca. Rozhodovanie o udelení pobytu v SR, registrácii pobytu, ako i evidenciu a prevenciu nelegálnej migrácie vykonávajú útvary ÚHCP P PZ. V rámci vstupných procedúr legislatíva rozlišuje medzi prechodným pobytom a trvalým pobytom.

Prechodný pobyt sa udeľuje predovšetkým cudzincom, ktorých pobyt presiahne obdobie 90 dní. Prechodný pobyt sa udeľuje za účelom: zamestnania (vrátane sezónneho zamestnania), podnikania, štúdia, výkonu osobitnej činnosti (napr. lektorskej, umeleckej, športovej), výskumu a vývoja, zlúčenia rodiny, plnenia služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl, štatútu Slováka žijúceho v zahraničí a štatútu osoby s dlhodobým pobytom v inom členskom štáte. Prechodný pobyt je aj pobyt na báze modrej karty. Trvalý pobyt sa podľa zákona o pobyte cudzincov rozlišuje na trvalý pobyt na 5 rokov, trvalý pobyt na neobmedzený čas a dlhodobý pobyt. Trvalý pobyt na 5 rokov sa udeľuje najmä na účel zlúčenia rodiny alebo ak je to v záujme SR. Cudzinec môže dodatočne požiadať o tolerovaný pobyt na zákonom určené špecifické účely. Miera integrácie môže byť faktorom pri rozhodovaní o predĺžení povolenia na pobyt, hoci pri jej určovaní neexistujú žiadne zákonom stanovené kritériá.

Pre žiadateľov o azyl neexistujú špecifické požiadavky – žiadatelia ostávajú v pôsobnosti Migračného úradu, ktorý posudzuje ich žiadosti. Rozhodnutie musí byť vydané do troch mesiacov.

Pri zamestnávaní cudzinca sa vyžaduje: udelenie povolenia na zamestnanie a udelenie povolenia na prechodný pobyt na účel zamestnania. Povolenie na zamestnanie sa nevyžaduje, pokiaľ majú cudzinci povolenie na trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny na viac ako 12 mesiacov alebo povolenie na prechodný pobyt na účel štúdia, ak získal štatút zahraničného Slováka. Povolenie na zamestnanie a prechodný pobyt na účel zamestnania sa vzťahuje iba na konkrétne činnosti, na ktoré bolo vydané. Povolenie na zamestnanie sa nevyžaduje od žiadateľa o azyl, ktorý môže vstúpiť na trh práce, ak sa o jeho žiadosti sa nerozhodlo do 9 mesiacov od podania žiadosti. Rovnako sa povolenie na zamestnanie nevyžaduje od osoby, ktorej bol udelený azyl, alebo udelená doplnková ochrana alebo od osoby, ktorej sa poskytlo dočasné útočisko.

Administratívne vyhostenie je rozhodnutím policajného útvaru, o súdnom vyhostení rozhoduje súd. V procese vyhostenia môže dôjsť k zaisteniu. Vyhostená osoba môže dostať zákaz vstupu do krajiny na obdobie od 1 roka, ak napríklad odmietne štátny príslušník tretej krajiny hodnoverným spôsobom preukázať svoju totožnosť, až maximálne na 10 rokov v prípade, ak štátny príslušník tretej krajiny predstavuje vážnu hrozbu pre bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok. Pre cudzincov bez povolenia na pobyt slúži Program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií (AVRR), ktorý realizuje IOM.

4.2 Súvis s inými politickými oblastami

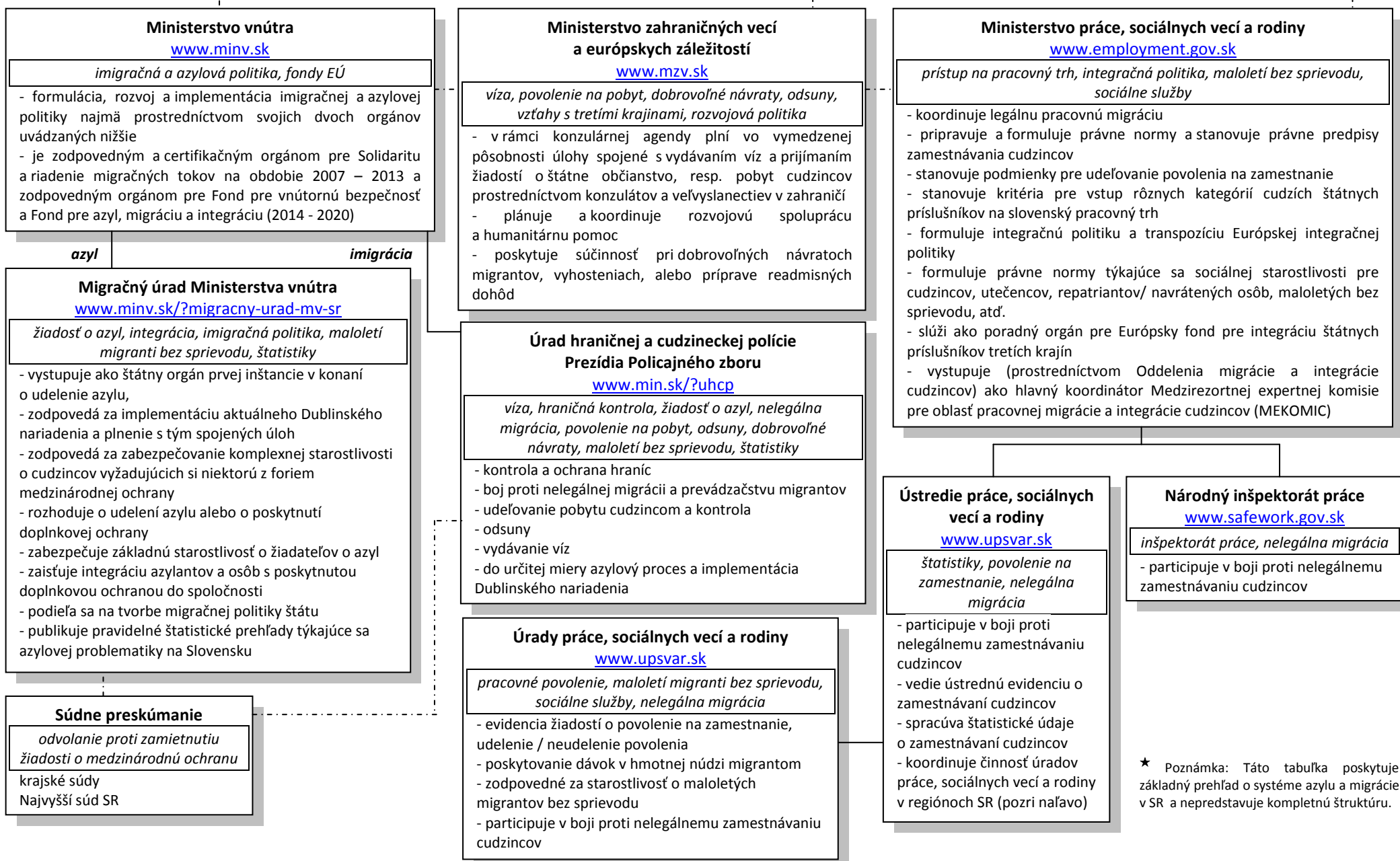
V podmienkach SR je viditeľný vzťah medzi problematikou migrácie a zahraničnou politikou, rozvojovou politikou, politikou rozvoja trhu práce ako i sociálnou politikou. MZVaEZ si vytvorilo partnerstvá s niektorými krajinami pôvodu nelegálnych migrantov alebo pomáha (potenciálnym) migrantom v iných krajinách. Najdôležitejšími témami, ktoré spájajú migráciu s inými politickými oblastami sú najmä zdravotná starostlivosť alebo problémy spojené so zamestnávaním cudzincov z tretích krajín.

5. Analýza azylového a migračného systému

Hoci SR nie je primárnou cieľovou krajinou mnohých migrantov, je potrebné, aby sa v oblasti migrácie a azylu implementovali projekty ako napr. zabezpečenie existencie poradenských centier pre migrantov. Prijatie prvej Integračnej politiky SR (2014) a Migračnej politiky (2011) možno považovať za dôležitý krok vpred. V posledných rokoch sa uskutočnilo niekoľko legislatívnych zmien v súvislosti s transpozíciou smerníc EÚ a je možné konštatovať, že transpozícia legislatívy EÚ prispieva k vytvoreniu spoločných európskych štandardov v oblasti azylu a migrácie.

Slovenská republika 2016

Inštitucionálna tabuľka systému azylu a migrácie v SR*

* Poznámka: Táto tabuľka poskytuje základný prehľad o systéme azylu a migrácie v SR a nepredstavuje kompletnú štruktúru.